

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หากเราพิจารณากิจกรรมผลศึกษา จะเห็นได้ว่ากิจกรรมผลศึกษาทั้งหลาย
อิงอยู่บนพื้นฐานการเคลื่อนไหวร่างกายของมนุษย์โดยธรรมชาติทั้งสิ้น เช่น การเดิน
การวิ่ง การกระโดด การตี การพุ่ง การทุ่ม การขว้าง การยก การปีนป่ายห้อยโหน
การว่ายน้ำ การกระโดดน้ำ และการดำน้ำ เป็นต้น ในยุคดึกดำบรรพ์มนุษย์อาศัยอยู่
ตามถ้ำหรือโพรงไม้ สมัยนั้นมนุษย์คงอาศัยพื้นฐานการเคลื่อนไหวร่างกายต่าง ๆ
เพื่อแสวงหาอาหาร คอสูและหนีภัยจากสัตว์ร้ายและภัยธรรมชาติต่าง ๆ เช่น วิ่ง
กระโดด ว่ายน้ำ ดำน้ำ ปีนป่ายห้อยโหนเพื่อจับสัตว์เป็นอาหารหรือหนีภัยต่าง ๆ
บางครั้งใช้ไม้หรือก้อนหินตี พุ่ง ทุ่ม หรือขว้างสัตว์ต่าง ๆ ทั้งเพื่อเป็นอาหารและ
ป้องกันตัว ดังนั้นบอมนกล่าวได้ว่า ในยุคดึกดำบรรพ์ผลศึกษามีความจำเป็นต่อการ
ดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์อย่างยิ่ง จนใช้กิจกรรมผลศึกษาเป็นกิจกรรมประจำวัน
ของการมีชีวิตอยู่ ดังที่ มงคล พรหมสาขา ณ สกลนคร ได้กล่าวไว้ว่า

ในสมัยโบราณหรือสมัยหินนั้น คนเราที่มีความเป็นอยู่ไม่ดิ้นรนอะไรกับสัตว์
ธรรมชาติสอนหรือบังคับให้เขาเป็นผู้มีผลศึกษาก็ คนที่อ่อนแอก็รุ่งแต่จะตาย
ตายความอดอยาก ความความรอนหนาวของอากาศจนเกิดเจ็บไข้ไปยล
ตายไป หรือมีฉะนั้นก็ตกเป็นเหยื่อของสัตว์ร้าย คนที่แข็งแรงเท่านั้นจึงจะมี
ชีวิตอยู่ได้ หากคนโบราณซึ่งเป็นบรรพบุรุษของเราไม่มีผลศึกษาก็ คนก็ถึงจะ
สูญพันธุ์ไปนานแล้ว¹

¹มงคล พรหมสาขา ณ สกลนคร, ผลศึกษาแผนใหม่ (พระนคร: โรง
พิมพ์กรุงศรี, 2493), หน้า 1-2.

ฟอง เกิดแก้ว ไฉไลลาวไวว่า "ตั้งแต่สมัยโบราณมาแล้ว เราจะเห็นว่า การพลศึกษาที่มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตการเป็นอยู่และวัฒนธรรมของคนทุกชาติ ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม หรืออีกนัยหนึ่งกิจกรรมการออกกำลังกายเกือบจะเป็นชีวิตประจำวันเลยทีเดียว"¹

หากเราพิจารณากันให้ถ่องแท้ยิ่งขึ้นจะพบว่า การออกกำลังกายเป็นสิ่งจำเป็นต่อมนุษย์ตั้งแต่ยังเป็นทารกในครรภ์มารดา ทารกจะเริ่มออกกำลังกายโดยการดิ้นเมื่อมารดาตั้งครรภ์ได้ 4-5 เดือน และจะออกกำลังกายต่อเนื่อง โดยการดิ้นไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งเมื่อแรกคลอดก็จะส่งเสียงร้องเป็นการออกกำลังกาย และเมื่อนอนแม่เบาะจะโบกมือแกว่ง ไกวเท้าแทบตลอดเวลาที่ตื่นอยู่ ต่อมาเมื่อเจริญเติบโตมากขึ้นก็พยายามพลิกคว่ำ เมื่อคว่ำได้แล้วพยายามคืบคลาน ต่อไปพยายามยืน เดิน วิ่ง เป็นลำดับ และเมื่อเดิน วิ่ง ได้แล้วจะพยายามกระโดดโลดเต้น ปีน ป่าย ห้อย โหน ตี พุง ทูม และขว้างสิ่งของต่าง ๆ ซึ่งเราจะเห็นว่าเด็กซุกซนแทบตลอดเวลาอยู่เฉยไม่ไคทอง ออกกำลังกายในลักษณะต่าง ๆ อยู่เสมอ จากพฤติกรรมตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นย่อมแสดงให้เห็นว่า พลศึกษามีความจำเป็นต่อมนุษย์ในวัยทารกและวัยเด็กอย่างยิ่ง

อนึ่ง เมื่อมนุษย์เติบโตเป็นผู้ใหญ่แล้ว แม้ว่าปัจจุบันมนุษย์มีความเจริญด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากจนเป็นเหตุให้กิจวัตรประจำวันอาศัยเครื่องผ่อนแรงมากขึ้น แต่มนุษย์ยังคงต้องออกกำลังกายอยู่ตลอดชีวิต เช่น การเดิน การยกสิ่งของ การหิ้วสิ่งของ เป็นต้น ทว่าผู้ที่ออกกำลังกายน้อยร่างกายจะไม่แข็งแรง เห็นได้จากชาวไร่ ชาวนา ชาวสวน และนักกีฬา ซึ่งใช้กำลังกายมาร่างกายจะแข็งแรงกว่าผู้ที่ไม่ค่อยได้ใช้กำลังกาย แสดงว่าพลศึกษามีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อ

¹ฟอง เกิดแก้ว, ประวัติพลศึกษา (กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช, 2520), หน้า 3.

ชีวิตมนุษย์มาก ถึงคำกล่าวของ อวูย เกตุสิงห์ ที่ว่า "พลศึกษาเป็นทั้งยาเป็นทั้งอาหาร และเป็นอาหารพิเศษที่ทุกคนต้องการ ถ้าขาดการออกกำลังกายก็เช่นเดียวกับคนขาดอาหาร"¹ ดังนั้นขอมิยืนยันใ้ใจว่าแม้ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะมีมากเพียงใดก็ตาม พลศึกษายังคงมีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ทุกยุคทุกสมัย

นักการศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของพลศึกษาที่มีต่อชีวิตมนุษย์ดังกล่าวแล้ว จึงได้กำหนดให้วิชาพลศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา และเป็นการศึกษาส่วนที่มีความสำคัญ ทั้งนี้การศึกษาซึ่งมีชื่อเสียงหลายท่านได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับวิชาพลศึกษาไว้ต่าง ๆ กัน เช่น

คาร์เตอร์ วี กูด (Carter v. Good) ได้อธิบายไว้ว่า "วิชาพลศึกษาได้แก่ โครงการสอนและการเข้าร่วมกิจกรรมที่ตองใช้กล้ามเนื้อสำคัญ ๆ เพื่อส่งเสริมความตองการที่จะพัฒนาคานร่างกาย ทักษะกลไก เจตคติ และอุปนิสัย"²

คาร์ล คัมบลิว บุกวอลเตอร์ และ ฮาร์โรลด์ เจ แวนเคอร์ ซาก (Karl W. Bookwalter and Harold J. Vander Zwaag) ได้อธิบายไว้ว่า "วิชาพลศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ซึ่งมีความมุ่งหมายสอดคล้องกับความมุ่งหมายทางการศึกษา วิชาพลศึกษามีได้เน้นความมุ่งหมายเฉพาะอย่าง แต่มีความ

¹อวูย เกตุสิงห์, "วิทยาศาสตร์การกีฬา," การประชุมสัมมนาทางวิชาการพลศึกษา จัดโดยกรมพลศึกษา ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพลศึกษา, 6-8 ธันวาคม 2518. (เอกสารอัครสำเนา)

²Carter V. Good, Dictionary of Education, 3d ed. (New York: Mc Graw - Hill, 1973), p. 422.

มุ่งหมายโดยทั่ว ๆ ไป เช่นเดียวกับการเรียนวิชาอื่น ๆ"¹

ชาร์ลส์ เอ. บุชเชอร์ (Charles A. Bucher) โค้กลาวไวว่า
วิชาพลศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการศึกษาโดยรวม ที่มีความจำเป็น
อย่างยิ่งในการส่งเสริมความมุ่งหมายของการศึกษาให้ประสบความสำเร็จสมบูรณ์
เป็นการศึกษาส่วนที่ต้องใช้ความพยายาม เพื่อออกกระทำกิจกรรมการออกกำลังกาย
ตามความชอบของการของแต่ละบุคคล เพื่อให้การออกกำลังกายที่เลือกเฟ้นเหล่านั้น
เป็นสื่อให้เกิดพัฒนาการทางกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม เป็นพลเมืองดี²

บุญสม มาร์ติน โค้ชบายไวว่า
วิชาพลศึกษา โค้กแก่ การเรียนรู้อันรู้งร่างกายว่ามีกำลังอย่างไร มาจากอะไร
และเขาใช้วิธีปฏิบัติโดยอาศัยกำลังนี้ให้มีกิจกรรมทางกายในรูปต่าง ๆ กัน
เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์น้อย ๆ เพิ่มทีละบุคคลนั้นตามอัธยาศัย โดยสร้างสรรค
ปรุงแต่ง และพัฒนาให้เป็นคนดีพร้อมทุกอย่าง คือ ทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์
สติปัญญา นำใจ และทางสังคม³

วรศักดิ์ เพียรชอบ โค้กลาวไวว่า
วิชาพลศึกษา คือ การศึกษาแขนงหนึ่ง ซึ่งมีวัตถุประสงค์และความมุ่งหมาย
เช่นเดียวกับการศึกษาอื่น ๆ คือ เป็นวิชาที่จะส่งเสริมให้นักเรียนได้มีพัฒนาการ
ทั้งทางกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม จะแตกต่างจากวิชาอื่นบาง ก็ตรง

¹Karl W. Bookwalter and Harold J. Vander Zwaag,
Foundation and Principles of Physical Education,
(Philadelphia : W.B. Saunders Company, 1969), p. 4.

²Charles A. Bucher, Foundation of Physical Education,
7 th ed. (Saint Louis : The C.V. Mosby Company, 1975), p.22.

³บุญสม มาร์ติน, หนังสือราชการกรมพลศึกษาที่ ศธ.0501/19974
ลงวันที่ 11 ธันวาคม 2517.

ที่รู้จักการและสื่อที่นำมาใช้ คือพลศึกษาใช้กิจกรรมการออกกำลังกายหรือการเล่นกีฬาเป็นสื่อกลางของการเรียน โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมพลศึกษาต่าง ๆ¹

โดยสรุปกล่าวได้ว่า วิชาพลศึกษาเป็นองค์ประกอบหนึ่งของขบวนการศึกษาซึ่งอาศัยกิจกรรมการออกกำลังกายตามความต้องการและความเหมาะสมของแต่ละบุคคลเป็นสื่อการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการทุกด้านทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา และสังคม พัฒนาการด้านร่างกายทำให้ร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงเหมาะสมกับวัยและเพศ มีความว่องไวกระฉับกระเฉง ทรวดทรงดี พัฒนาการด้านจิตใจทำให้เป็นผู้ที่มีความอดทน โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซื่อสัตย์ ยุติธรรม และร่าเริง รุขนะ รุขภัย พัฒนาการด้านอารมณ์ทำให้เป็นผู้ที่มีความสุขุม เยือกเย็น และหนักแน่น พัฒนาการด้านสติปัญญาทำให้เป็นผู้ที่มีไหวพริบดี แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้เหมาะสมและรวดเร็ว พัฒนาการด้านสังคมทำให้เป็นผู้ที่มีระเบียบวินัย เคารพกฎระเบียบขอมั่งคั่งต่าง ๆ รู้จักการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นในสังคมได้

การเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในประเทศไทยสมัยก่อนนั้น กระทำกันอย่างไม่เป็นระบบแผนส่วนมากเน้นไปในการสร้างร่างกายให้แข็งแรง เพื่อต่อสู้กับชาติป้องกันเอกราชของบ้านเมือง ดังที่ พงศ์ เกิดแก้ว ได้เขียนไว้ในประวัติพลศึกษาว่า "สำหรับการพลศึกษาของไทยนั้น ในประวัติศาสตร์ไทยสมัยกรุงสุโขทัยหรือก่อนสมัยกรุงสุโขทัยไม่ไคมบงไว้ชัดเจนนัก ทั้งนี้เพราะไทยในสมัยนั้นต้องอยู่กับการสร้างประเทศด้วยการทำสงคราม"² ต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยาการเรียน

¹ วรศักดิ์ เพ็ชรชอบ, "ความหมายและวัตถุประสงค์ของวิชาพลศึกษา," วารสารพลศึกษาสาร 1 (มิถุนายน 2512) : 10.

² พงศ์ เกิดแก้ว, ประวัติพลศึกษา, หน้า 37.

การสอนวิชาพลศึกษากระทำกันตามสำนักต่าง ๆ แต่ละสำนักจัดการเรียนการสอนกันเอง กิจกรรมพลศึกษาส่วนใหญ่ ได้แก่ มวย กระบี่ กระบอง ฟล่อง ทวน ง้าว เป็นต้น ในแต่ละหมู่บ้านก็มีการฝึกหัดมวยน้ำ เต้นรำพื้นเมือง ทอยสะบ้า พายเรือ และแข่งขันเกมสนุกสนานต่าง ๆ ส่วนการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในสมัยกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ก็ยังกระทำกันอย่างไม่มีแบบแผน จนกระทั่งเริ่มกำหนดหลักสูตรจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาอย่างมีระเบียบแบบแผนครั้งแรกที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเมื่อ พ.ศ. 2430 มีถาวรฝึกยิมนาสติก วิ่งมวยน้ำ และฟันดาบ หลักสูตรดังกล่าวได้แพร่หลายเข้าไปในกรมทหารอีก 7 แห่ง ซึ่งมีทั้งการสอนและการแข่งขันกีฬาที่มีการสอนการฝึกมวย² และเมื่อ พ.ศ. 2441 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระบรมราชโองการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแผนใหม่ในประเทศไทยขึ้น วิชาพลศึกษาก็เป็นวิชาสำคัญวิชาหนึ่งในการเรียนชั้นประถมศึกษาและมีธยมศึกษา³ การเรียนการสอนวิชาพลศึกษาได้พัฒนาการมาเป็นลำดับมีระเบียบแบบแผนมากขึ้นเรื่อย ๆ

รัฐบาลได้เล็งเห็นความจำเป็นและความสำคัญของวิชาพลศึกษามาโดยตลอด

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 45-59.

² โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า, วารสารโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (พระนคร: โรงพิมพ์โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า, 2496), หน้า 5.

³ Vorasak Pienchob, "A Recommended Four - Year Undergraduate Curriculum for Professional Preparation of Physical Education Teachers in Thailand," (Doctor's Thesis, School of Health Physical Education and Recreation, Indiana University, 1976), P. 3-4.

เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2475 รัฐบาลได้ประกาศใช้แผนการศึกษาชาติครั้งแรกโดยมีสาระว่า เพื่อความสมบูรณ์แห่งพสกนิกรสยามให้จัดการศึกษาทั้งสามส่วนล้วนพอเหมาะกัน คือ จริยศึกษาอบรมให้มีศีลธรรมอันดีงาม พุทธิศึกษาให้ปัญญาความรู้ พลศึกษาฝึกหัดให้เป็นผู้มีร่างกายบริบูรณ์ และกำหนดให้จัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาเป็นวิชาบังคับ ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาไปจนถึงชั้นมัธยมศึกษา¹ ต่อมาใน พ.ศ. 2477 รัฐบาลได้ตั้งกรมพลศึกษาโดยเขียนนโยบายไว้ว่า บุคคลที่จะเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาตินั้น ถึงแม้จะได้รับจริยศึกษาและพุทธิศึกษาเป็นอย่างดีแล้วก็ตาม แต่ร่างกายไม่แข็งแรง ใจคอไม่หนักแน่น ซากการอนามัย และเป็นคนไข้โรคแล้ว ก็ไม่สามารถที่จะทำหน้าที่ของตนให้โดยตลอดเต็มที่ พลศึกษาจึงเป็นหลักสำคัญของการศึกษาอย่างหนึ่ง² การศึกษาได้เจริญเปลี่ยนแปลงมาเป็นลำดับ เป็นเหตุให้รัฐบาลเปลี่ยนแปลงแผนการศึกษาชาติมาหลายครั้งแล้ว แต่แผนการศึกษาชาติทุกฉบับกำหนดให้จัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาเป็นวิชาบังคับ ทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตลอดมา จนกระทั่งเมื่อ พ.ศ. 2512 กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำโครงการโรงเรียนมัธยมแบบประสมขึ้น ซึ่งหลักสูตรของโครงการนี้กำหนดให้จัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาเป็นวิชาบังคับในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายด้วย³ การเรียนการสอนวิชาพลศึกษาจึงเริ่มขยายไปถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นครั้งแรก และ

¹พิพิธพร แก้วมุกดา, "ประวัติการฝึกหัดครูพลศึกษาในประเทศไทย," วารสารสุขศึกษา-พลศึกษา-สันตนาการ 1 (มกราคม 2508): 48.

²กระทรวงศึกษาธิการ, ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ 2435-2507, (พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2507), หน้า 378.

³คณะกรรมการวางแผนพัฒนาการศึกษาโรงเรียนมัธยมแบบประสม, คำอธิบายรายวิชาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายโรงเรียนมัธยมแบบประสม, พิมพ์ครั้งที่ 2. (พระนคร: สำนักพิมพ์ ค.ม.ส., 2514), หน้า 2.

ใน พ.ศ. 2520 ได้มีประกาศพระบรมราชโองการในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 93 ตอนที่ 31 ลงวันที่ 12 เมษายน 2520 ให้ใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2520 และขอความเห็นในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ที่เกี่ยวข้องกับวิชาพลศึกษากล่าวว่า "รัฐพึงจัดการพลศึกษาในทุกระดับการศึกษา และพึงจัดให้แก่ประชาชนทั่วไปด้วย เพื่อเสริมสร้างและเกิดความสำนึกในคุณค่าของภารกิจฯ สุขภาพ อนามัย และกิจกรรมการพักผ่อน"¹ ปัจจุบันรัฐบาลยังคงใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ซึ่งรัฐบาลได้สังเกตเห็นความจำเป็นและความสำคัญของวิชาพลศึกษาอย่างยิ่ง มีโดยเฉพาะแต่เพียงส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในสถานศึกษาทุกระดับการศึกษาเท่านั้น รัฐบาลยังจัดพลศึกษาให้แก่ประชาชนทั่วไปด้วย

คุณค่าของวิชาพลศึกษาดัง กล่าวกวามาแล้วข้างต้นนั้น จะสัมฤทธิ์ผลมากน้อยเพียงไรย่อมขึ้นอยู่กับขบวนการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญที่สุด หนึ่งขบวนการเรียนการสอนวิชาการแขนงใดก็ตามเป็นขบวนการที่ต้องอาศัยองค์ประกอบหลายประการ เช่น หลักสูตร สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ครู เป็นต้น แต่บรรดาองค์ประกอบทั้งหลายนั้น เรายอมรับกันโดยทั่วไปว่าครูเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด ทั้งที่ธีระ ฤๅญเจริญ ไกลลาวไว้วา "นับเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่า ครูเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในขบวนการศึกษา ถ้าครูมีคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนก็ คุณภาพในการศึกษาก็ย่อมจะดีด้วย"² และสันติศักดิ์ พานิชโกศล ไกลลาวไว้วา "การศึกษาจะมีคุณภาพดีและบังเกิดผลตามแนวทางที่วางไว้ ก็ต้องอาศัยครูเป็นกำลังสำคัญ ไม่วา

¹ อักษรบัณฑิต, โรงพิมพ์, แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรบัณฑิต, 2520), หน้า 15.

² ธีระ ฤๅญเจริญ, "แนวทางเกี่ยวกับการฝึกหัดครู," ศึกษาศาสตร์ 3 (มกราคม-เมษายน 2521) : 27.

จะเป็นครูผู้ให้การศึกษาในวิชาใดหรือในระดับชั้นใดก็ตาม"¹ นอกจากครูจะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของขบวนการเรียนการสอนแล้ว ครูยังมีความสำคัญต่อเนื่องถึงการพัฒนาและความเจริญของประเทศชาติด้วย ดังที่ สุจริต เพ็ชรชอบ ไคกลาวไว้ว่า

ในประเทศที่กำลังพัฒนา การพัฒนากำลังคนนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เพราะคนที่ได้รับการพัฒนาแล้วนั้น จะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะไปพัฒนาประเทศในทางต่าง ๆ ในมีสภาพดีขึ้น บุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนากำลังคนฝ่ายหนึ่งก็คือ ฆราวาสครู²

ตามที่กล่าวมาแล้วย่อมจะชี้ให้เห็นว่า ครูมีความสำคัญต่อประเทศชาติมาก ดังนั้นการฝึกหัดครูจึงยังมีความสำคัญเป็นทวีคูณ ดังที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ทรงย้ำถึงความสำคัญของการฝึกหัดครูในโครงการศึกษา พ.ศ. 2441 ซึ่งประกาศไว้ดังนี้ "การศึกษาในกรุงสยามปัจจุบันนี้และในอนาคตก็ต้องมีครูเป็นที่ตั้ง ครูดีแล้วก็ให้การศึกษาเล่าเรียนก็ การใหญ่สำคัญของกรมศึกษาธิการ คือ ฝึกหัดครูให้ดีแล้วเป็นทางจริง ๆ ที่จะให้การศึกษาเล่าเรียนในนานเมืองดำเนินสู่ทางเจริญ"³ บัวย อึ้งภากร ไคกลาวไว้ว่า "การฝึกหัดครูเป็นเรื่องสำคัญยิ่งในการศึกษา" สำคัญ

¹ สันติศักดิ์ พานิชโกศล, "กำลังขวัญของครูพลศึกษาในกรุงเทพมหานคร ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2519 " (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(พัฒนาชุมชน) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2520), หน้า 1.

² สุจริต เพ็ชรชอบ, "บทบาทของครูในการพัฒนาประเทศ," วารสารครูศาสตร์ 9 (มกราคม-กุมภาพันธ์ 2522): 50.

³ อารีย์ สัมเทวี, "การฝึกหัดครูอดีต ปัจจุบัน อนาคต," วารสารศูนย์ศึกษา 19 (มกราคม-มีนาคม 2516): 29.

ยิ่งกว่าเงิน"¹ และ บุญถิ่น อัครถาวร ไก่กล่าวไว้ว่า "หากพิจารณาบทบาทของ ครู
แล้ว จะเห็นว่ามีความสำคัญในการกำหนดอนาคตของบ้านเมือง ยิ่งผู้ที่ทำหน้าที่ผลิต
ครูควายแล้ว ยิ่งต้องมีความรับผิดชอบเป็นทวีคูณ"² ดังนั้นเมื่อพิจารณาควายใจเป็น
ธรรมแล้ว เราต้องยอมรับว่าการฝึกหัดครูมีความสำคัญต่อประเทศชาติอย่างยิ่ง

การฝึกหัดครูไทยเริ่มมานานแล้ว ในสมัยก่อนนั้นอาจถือได้ว่าวัดเป็นสถาบัน
ฝึกหัดครู เพราะครูในสมัยก่อนคือพระภิกษุ ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2435 การฝึกหัดครู
จึง เริ่มดำเนินการอย่างมีแบบแผนในรูปแบบโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ของกรมศึกษาธิการ
ตั้งอยู่บริเวณโรงเรียนเลี้ยงเด็ก สะพานคำ พระนคร เป็นการฝึกหัดครูระดับประโยค
ครูประถม ต่อมาใน พ.ศ. 2445 ย้ายไปอยู่ที่วัดเทพศิรินทราวาส เรียกว่า
โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์เทพศิรินทร์ ปีถัดมาได้ขยายหลักสูตรสูงขึ้นไปถึงระดับฝึกหัดครู
มัธยม และในปีเดียวกันนี้ กระทรวงธรรมการได้ตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูฝั่งตะวันตก
ขึ้นที่โรงเรียนบ้านสมเด็จเจ้าพระยา สอนตามหลักสูตรครูมูล³ หลักสูตรการเรียน
ในสถาบันฝึกหัดครูสมัยแรกนั้น ต้องเรียนหลายหมวดวิชา เช่น หมวดหนังสือและภาษา
ไทย หมวดความรู้โลก หมวดคึกค่านวณ หมวดวิทยา หมวดศิลปะ หมวดจรรยา
หมวดการทหาร และหมวดวิชาครู เป็นต้น ซึ่งหมวดการทหารมีสาระเกี่ยวกับวิชา
พลศึกษาเป็นส่วนใหญ่ดังนี้ หลักสูตรครูมูลหมวดการทหารที่เป็นวิชาพลศึกษา ได้แก่

¹ปวย อึ้งถาวร, "การศึกษา," ประมวลบทความการวางแผนการศึกษา
(พระนคร: สำนักงานการวางแผนการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2517), หน้า 35.

²บุญถิ่น อัครถาวร, คำปราศรัยและคำบรรยายของนายบุญถิ่น อัครถาวร
(พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2515), หน้า 308.

³กรมการฝึกหัดครู, วันสถาปนากรมในปีที่ 24 (กรุงเทพมหานคร: โรง
พิมพ์สหประชาพาณิชย์, 2521), หน้า 9.

การเข้าแถว ใหญ่หนาที่ของลูกแถว ตลอดจนการแปรแถว เดิน และท่าคักกาย การโลดโผนโจนทยาน หักวิ่ง หักกระโดด กับหัตถิมนาสติกส์ทางาย ๆ ที่เรียกว่า ท่าชั้นเดียว ให้อำไ้เองและทั้งหัตถิผู้อื่นไ้ควย กับหัตถิการเลนตาง ๆ เช่น พุทบอล ซึ่งเป็นการเลนที่ให้อำไ้กายแข็งแรงและให้อำไ้มั่นคง หลักสูตรประโยคครูประถม หมวกการทหารที่เป็นวิชาพลศึกษา ไ้แก การเข้าแถว การโลดโผนโจนทยาน และหลักวิชาอยางเดียวกับที่กำหนดไว้อำไ้ในหลักสูตรครุมูล แต่ให้อำไ้ในหลัก วิชาและความสามารถในทาทางฝีกหัตถิสั่งขึ้น หลักสูตรประโยคครุมัธยม สำหรั การสอนในโรงเรียนมัธยมตองการครูประจำวิชามากกว่าครูประจำชั้น คือใครเป็น ผู้อำไ้ในวิชาไ้ก็ให้อสอนวิชานั้นตลอดทุก ๆ ชั้น โดยตองเรียนวิชาบังคับ 3 วิชา ไ้แก จรรยา ภาษาไทย วิชาครู และเลือกเรียนอีก 4 วิชา ซึ่งวิชาเลือกที่ 19 เป็นวิชาพลศึกษา คือยิมนาสติกส์(ท่าซบซอน) ทำไ้เองและฝีกหัตถิผู้อื่นไ้ควย การเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในสถานฝีกหัตถิครูระยะแรก ๆ นั้น ไซ้ครูผู้มี ความสามารถพิเศษสอน เพราะยังไม่มีสถานผลิตครูพลศึกษา ครั้นเมื่อ พ.ศ. 2452 สำนัคคยาจารย์สมาคมซึ่งตั้งอยู่ในโรงเรียนมัธยมวัดราชบูรณะ(โรงเรียนสวนกุหลาบ วิทยาลัยปัจจุบัน) ไ้จัดตั้งหน่วยงานฝีกกายบริหารให้แกครูชั้น เรียกว่า "สโมสรกาย บริหาร"² ตอมานใน พ.ศ. 2456 กระทรวงธรรมการไ้ตั้งห้องฝีกพลศึกษาชั้นที่ ตัวตึกของโรงเรียนมัธยมวัดราชบูรณะ เรียกว่า "ห้องพลศึกษา" โดยไ้แต่งตั้ง ไ้หลวงเชษฐพลศิลป์(ม.ล.เล็ก อิศรางกูร ณ อยุธยา)เป็นผู้อำไ้การและ อาจารย์ผู้สอน การฝีกสอนในตอนนั้นก็มีเพียงยิมนาสติกและมวยไทยเท่านั้น

¹กรมราชบัณฑิต, หลักสูตรครุมูล, ประถม, มัธยม (บางขุนพรหม: โรง พิมพ์อักษรนิติ, ร.ศ. 130), หน้า 15-21.

²กระทรวงศึกษาธิการ, ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ 2435-2507, หน้า 606.

ครั้นต่อมาใน พ.ศ. 2462 ได้สร้างโรงพลศึกษาขึ้นใหม่ในบริเวณเดียวกันนั่นเอง และได้เพิ่มหลักสูตรการเรียนขึ้นมากกว่าแต่ก่อน โดยมีทั้งหมด 4 วิชาด้วยกัน ได้แก่ วิชาลูกเสือ การคักคนสวนหยอโยน(ยิมนาสติก) ยูโด มวยไทยมวยฝรั่งและ ฟันดาบ การเรียนได้เรียนกันในตอนเย็นระหว่างเวลา 16.00-18.00 น. การสอบไล่สอบเฉพาะวิชาปฏิบัติของ ไคคะแนรวมแต่ละวิชา 60-70 % จึงถือเป็นสอบไล่ไค นักเรียนในสมัยนั้นไคแก่ครูสอนวิชาสามัญ หรือผู้ที่สนใจเรียนเพื่อสอบเลื่อนวิทยฐานะ¹ ผู้สอบไล่ไค 2 วิชาได้รับประกาศนียบัตรพลศึกษาตรี(พ.ต.) ผู้สอบไล่ไค 3 วิชาได้รับประกาศนียบัตรพลศึกษาโท(พ.ท.) และผู้สอบไล่ไค 4 วิชาได้รับประกาศนียบัตรพลศึกษาเอก(พ.อ.)² ครั้นถึง พ.ศ. 2476 รัฐบาลได้ประกาศตั้งกรมพลศึกษาขึ้นในกระทรวงธรรมการ และให้งบประมาณสร้างโรงเรียนพลศึกษา ซึ่งการก่อสร้างแล้วเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2479 จากนั้นมาห้องพลศึกษาที่ไคโอนสังกัดไปสังกัดกองกรมพลศึกษา และเปลี่ยนชื่อเป็น "โรงเรียนพลศึกษากลาง" โดยมี นายนาถ เทพหัสดิน ณ อยุธยา เป็นอาจารย์ใหญ่ และได้ประกาศใช้หลักสูตรใหม่ โดยแบ่งวิชาที่เรียนออกเป็น 2 หมวด คือ หมวดวิชาบังคับ ได้แก่ จรรยา วิชาครู วิชาลูกเสือ สุขศึกษา ปฐมพยาบาล กายบริหาร กรีฑาและกีฬา และหมวดวิชาไม่บังคับ ได้แก่ มวยไทย มวยฝรั่ง กระบี่กระบอง คักคนสวนหยอโยน และยูโด³ ผู้สอบหมวดวิชาบังคับ ไคหมกไคได้รับประกาศนียบัตรประโยคครูสอนพลศึกษาตรี(พ.ต.) เมื่อไค พ.ศ. แล้วไคสอบหมวดวิชาไม่บังคับไคอีก 2 ชุคไคได้รับประกาศนียบัตรประโยค

¹ ฐนิต คงมนต์ และ พิพิธพร แก้วมุกดา, ประวัติพลศึกษา (พระนคร: โรงพิมพ์เจริญผลการพิมพ์, 2503), หน้า 375-376.

² พอง เกิดแก้ว, ประวัติพลศึกษา, หน้า 99.

³ ฐนิต คงมนต์ และ พิพิธพร แก้วมุกดา, ประวัติพลศึกษา, หน้า 377-378.

ครูสอนพลศึกษาโท(พ.ท.) และถ้าสอบหมวดวิชาไม่บังคับได้หมด 4 ชุดได้รับประกาศนียบัตรครูสอนพลศึกษาเอก(พ.อ.)¹ เมื่อ พ.ศ. 2493 กรมพลศึกษาได้ปรับปรุงหลักสูตรของโรงเรียนพลศึกษากลางและเปลี่ยนชื่อโรงเรียนเป็น "โรงเรียนฝึกหัดครูพลศึกษา" พร้อมทั้งแต่งตั้งนายชุนท์ อรุณโรจน์เป็นอาจารย์ใหญ่ดำเนินการรับนักเรียนผู้จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากทุกจังหวัดจังหวัดละ 2 คน ให้เรียนโดยทุนรัฐบาล หลักสูตรใหม่แบ่งวิชาที่เรียนออกเป็น 5 หมวด คือ หมวดวิชาครูและสังคม หมวดวิชาภาษาไทย หมวดวิชาภาษาอังกฤษ หมวดวิชาประกอบมีสุขศึกษา อนามัย กายวิภาค สรีรวิทยา ชีววิทยา และการเล่นที่ไข้จังหวะ และหมวดวิชาพลศึกษามีกรีฑาและกีฬาทั้งของไทยและสากล² นักเรียนที่สอบไล่ได้ชั้นปีที่หนึ่ง ได้รับประกาศนียบัตรครูพลศึกษาตรี(พ.ต.) นักเรียนที่สอบไล่ได้ชั้นปีที่สามได้รับประกาศนียบัตรครูพลศึกษาโท(พ.ท.) และนักเรียนที่สอบไล่ได้ชั้นปีที่ห้าซึ่งครบตามหลักสูตรได้รับประกาศนียบัตรครูพลศึกษาเอก(พ.อ.)³ ครั้นถึง พ.ศ. 2498 กระทรวงศึกษาธิการได้โอนโรงเรียนฝึกหัดครูพลศึกษาไปสังกัดในแผนกพลานามัย กองโรงเรียนฝึกหัดครู เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2498 ดังนั้นกรมพลศึกษาจึงได้ตั้ง "วิทยาลัยพลศึกษา" โดยใช้สถานที่ของโรงเรียนฝึกหัดครูพลศึกษาเดิม ให้สังกัดในกองส่งเสริมพลศึกษา ใช้หลักสูตรการเรียน 4 ปี กระทรวงศึกษาธิการอนุมัติเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2498 โดยมีนายแพทย์บุญสม มาร์ติน รักษาการผู้อำนวยการดำเนินการรับนักเรียนที่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้าเรียนอีก 4 ปี และในปีต่อมาได้รับ

¹ พงษ์ศักดิ์ พละพงศ์, ประวัติ ปรัชญา และหลักการพลศึกษา (พระนคร: สำนักพิมพ์โอเคียนสโตร์, 2515), หน้า 84.

² ฐนิต คงมนต์ และ พิพิธพร แก้วมุกดา, ประวัติพลศึกษา, หน้า 379.

³ สัมภาษณ์ ฟอง เกิดแก้ว, รองศาสตราจารย์ภาควิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 3 กันยายน 2523.

นักเรียนที่สำเร็จชั้นเตรียมอุดมศึกษาหรือเทียบเท่าเข้าเรียนอีก 2 ปี ผู้ที่สำเร็จการศึกษาทั้งสองพวกได้รับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง(พลศึกษา)¹ เนื่องจากผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันฝึกหัดครูพลศึกษามีปริมาณน้อย และมักทำการสอนในโรงเรียนมัธยมหรือโรงเรียนฝึกหัดครูเสียเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นกรมการฝึกหัดครูจึงขอความร่วมมือในการแก้ปัญหาดังกล่าวไปยังกรมพลศึกษา ซึ่งกรมพลศึกษาให้ความร่วมมือโดยตั้ง "โรงเรียนฝึกหัดครูพลศึกษามัย" ขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2501 รับผู้ที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เรียนต่ออีก 2 ปี ผู้ที่สำเร็จการศึกษาได้รับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาพลศึกษามัย(ป.กศ.พลศึกษามัย) และหลักสูตรนี้ยกเลิกไปเมื่อ พ.ศ. 2512² ท่อมาการฝึกหัดครูพลศึกษาเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วมาก หน่วยงานของรัฐบาลหลายหน่วยได้ทำการผลิตครูพลศึกษาอย่างเร่งรีบ เช่น กรมพลศึกษาได้ขยายโครงการผลิตครูพลศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง(พลศึกษา) ไปยังส่วนภูมิภาค โดยได้ตั้งวิทยาลัยพลศึกษากระจายไปตามจังหวัดต่าง ๆ ทั่วทุกเขตการศึกษ เมื่อ พ.ศ. 2511 วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตรได้เปิดวิชาเอกพลศึกษามัย รับผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง(พลศึกษา) เข้าเรียนหลักสูตร 2 ปี ผู้สำเร็จการศึกษาได้รับปริญญาบัตรการศึกษามัธยมศึกษา แต่หลักสูตรนี้ยกเลิกการเรียนการสอนภาคปกติไปเมื่อ พ.ศ. 2514 เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2513 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศตั้ง "วิทยาลัยวิชาการศึกษาพลศึกษา" รับผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเข้าศึกษาต่ออีก 4 ปี และรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง(พลศึกษา) เข้าศึกษาต่ออีก 2 ปี ผู้ที่สำเร็จการศึกษาทั้งสองพวกได้รับปริญญาบัตรการศึกษามัธยมศึกษา และใน

¹พงษ์ศักดิ์ พละพงศ์, ประวัติ ปรัชญา และหลักการพลศึกษา, หน้า 85.

²พงษ์ เกิดแก้ว, ประวัติพลศึกษา, หน้า 103.

พ.ศ. 2517 วิทยาลัยวิชาการศึกษาพลศึกษาได้เริ่มรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับการศึกษามัธยมศึกษา สาขาวิชาเอกพลศึกษา เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท ผู้สำเร็จการศึกษาได้รับปริญญาบัตรการศึกษามหาบัณฑิต และต่อมาวิทยาลัยวิชาการศึกษาพลศึกษาได้ออนสังกัดจากกระทรวงศึกษาธิการ ไปอยู่ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐและเปลี่ยนชื่อเป็น "มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา" จนถึงปัจจุบัน เมื่อปีการศึกษา 2502 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเข้าศึกษาต่ออีก 4 ปี และรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (พลศึกษา) หรือเทียบเท่าเข้าศึกษาต่ออีก 2½ ปี ผู้สำเร็จการศึกษาทั้งสองพวกได้รับปริญญาบัตรครุศาสตรบัณฑิต และต่อมาใน พ.ศ. 2511 คณะบดีวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี เข้าศึกษาต่อในแผนกวิชาพลศึกษา เมื่อสำเร็จการศึกษาอาจได้รับประกาศนียบัตรวิชาเฉพาะชั้นสูงหรือปริญญาบัตรครุศาสตรมหาบัณฑิต ทั้งนี้แล้วแต่ผลการศึกษาของแต่ละคน ปัจจุบันการเข้าศึกษาต่อปริญญาโท สาขาวิชาพลศึกษา ณ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รับเฉพาะผู้สำเร็จปริญญาตรี สาขาวิชาเอกพลศึกษา นอกจากนี้มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้ทำการผลิตครุพลศึกษาระดับปริญญาตรีอีกหลายสถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตประสานมิตรและบางแสน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยรามคำแหง และตั้งแต่ปีการศึกษา 2519 เป็นต้นมา สภาการฝึกหัดครูได้ประกาศใช้หลักสูตรการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2519 ให้วิทยาลัยครูในสังกัดกรมการฝึกหัดครูผลิตครูสาขาวิชาเอกพลศึกษาและวิชาโทพลศึกษา ทั้งในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงและระดับปริญญาตรี ตามที่โลกกล่าวมาแล้วนี้ ย่อมชี้ให้เห็นว่าปัจจุบันการฝึกหัดครูพลศึกษาเจริญก้าวหน้ามาก ซึ่งเป็นผลให้การเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในสถานประกอบการฝึกหัดครู รวมทั้งการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในวิทยาลัยครู พัฒนาเจริญก้าวหน้าไปควบ

การฝึกหัดครูไทยปัจจุบันเจริญก้าวหน้ามาก หน่วยงานของรัฐบาลหลายหน่วยได้ทำการผลิตครู เช่น ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้ผลิตครูสาขาวิชาต่าง ๆ ทั้งในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก กรมต่าง ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการหลายกรม ได้ผลิตครูทั้งในระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่าและระดับปริญญาตรี เช่น กรมพลศึกษา กรมศิลปากร และกรมการฝึกหัดครู เป็นต้น ในบรรดาหน่วยงานของรัฐบาลทั้งหลายที่ทำการผลิตครูนั้น ต้องนับว่ากรมการฝึกหัดครูโดยวิทยาลัยครูต่าง ๆ ทั่วประเทศ เป็นหน่วยงานผลิตครูส่วนใหญ่ของประเทศ ทั้งรายงานสถิติจำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาประจำปีการศึกษา 2520 จากวิทยาลัยครูทั่วประเทศ ระดับ ป.กศ. จำนวน 16,682 คน ระดับ ป.กศ. ชั้นสูง จำนวน 12,530 คน และระดับปริญญาตรีจำนวน 992 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 30,204 คน¹ ปัจจุบันนี้วิทยาลัยครูทั่วประเทศใช้หลักสูตรการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2519 ของสภาการฝึกหัดครู ซึ่งมีโครงสร้างวิชาพื้นฐานบังคับให้นักศึกษาทุกคน เรียนวิชาพลศึกษาระดับ ป.กศ. ชั้นสูง 1 วิชา และอาจเลือกเรียนวิชาพลศึกษาเพิ่มได้อีก 4 วิชา ส่วนระดับปริญญาตรีนั้นบังคับให้นักศึกษาต้องเลือกเรียน วิชาพลศึกษาซึ่งไม่ซ้ำกับรายวิชาที่เรียนแล้วในระดับ ป.กศ. ชั้นสูงอีก 1-2 วิชา ดังนั้น นักศึกษาวิทยาลัยครูทุกคนจะต้องเรียนวิชาพลศึกษา และเมื่อสำเร็จการศึกษาไปแล้ว ส่วนใหญ่มักจะไปสอนในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่นักเรียนที่ถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง หนึ่งขบวนการเรียนการสอนในโรงเรียนระดับประถมศึกษานั้น ส่วนใหญ่ไม่มีครูพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูพิเศษสาขาวิชาพลศึกษา การเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษา จึงมักเป็นหน้าที่ของครูประจำชั้น ดังนั้นสมรรถภาพการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาใน

¹ กรมการฝึกหัดครู, สถิติการศึกษา 2521 (กรุงเทพมหานคร: เซ็นทรัล เอ็กซ์เพรสศึกษาการพิมพ์, 2523), หน้า 33.

วิทยาลัยครู จึงมีความสำคัญต่อประเทศชาติ ในขอบเขตของขบวนการเรียนการสอน วิชาพลศึกษา ทั้งในการผลิตครูวิชาเอกพลศึกษา ครูวิชาโทพลศึกษา และนักศึกษาทั่วไปที่ต้องเรียนวิชาพลศึกษาเป็นวิชาพื้นฐานบังคับ ซึ่งเป็นส่วนจำเป็นและสำคัญส่วนหนึ่งของขบวนการศึกษาโดยส่วนรวม ถ้าอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครูมีสมรรถภาพ การปฏิบัติงานมาก ย่อมเป็นผลต่อเนื่องให้นักศึกษาวิทยาลัยครู ซึ่งจะเป็นครูส่วนใหญ่ของประเทศ มีคุณภาพตามคุณภาพของวิชาพลศึกษา และนักเรียนซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติในอนาคต ย่อมจะมีคุณภาพตามคุณภาพของวิชาพลศึกษาไปด้วย

เนื่องจากสมรรถภาพการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครูมีความสำคัญดังกล่าวมาแล้ว จึงจำเป็นต้องมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน สํารวจหาส่วนที่ยังบกพร่อง เพื่อปรับปรุงสมรรถภาพการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครูให้ดียิ่งขึ้น ทว่าการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครู มีลักษณะเฉพาะและขอบข่ายกว้างขวาง แตกต่างจากการปฏิบัติงานของอาจารย์สาขาวิชาอื่น ๆ ทั้งเนื้อหาวิชาที่สอน วิธีการสอน อุปกรณ์การสอน เครื่องอำนวยความสะดวกในการสอน การประเมินผล และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น การแข่งขันกีฬาภายในและภายนอกวิทยาลัย เป็นต้น นอกจากนี้อาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครูยังมีงานพิเศษนอกเหนือจากงานสอนอีกมาก¹ ดังนั้นอาจจะทำให้บุคลากรในสังคมเดียวกัน มองสมรรถภาพการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครูเหมือนกันหรือแตกต่างกันก็ได้ อันเนื่องมาจากการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครูมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับผู้บริหารวิทยาลัยครู และอาจารย์วิชาการศึกษาอื่น ๆ ใน

¹ สุภาภรณ์ สุขถาวร, "ปัญหาการสอนวิชาพลศึกษานามัยในสถาบันฝึกหัดครู" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514), หน้า ๖.

คณะวิชาวิทยาศาสตร์ เพราะภาควิชาพลศึกษาและสันทนาการสังกัดในคณะวิชาวิทยาศาสตร์ ดังนั้นการประเมินผลการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครู จึงควรกระทำอย่างกว้างขวาง โดยให้ผู้บริหารวิทยาลัยครู อาจารย์วิชาการทั่วไป ในคณะวิชาวิทยาศาสตร์ และอาจารย์พลศึกษา ประเมินผลการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครู ด้วยเหตุนี้ข้าพเจ้าจึงเลือกทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ที่มคอสมรรถภาพการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครู"

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์วิชาการทั่วไป และอาจารย์พลศึกษา ที่มีต่อสมรรถภาพการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครู
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์วิชาการทั่วไป และอาจารย์พลศึกษา เกี่ยวกับสมรรถภาพการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครู
3. เพื่อหาข้อเสนอแนะสำหรับปรับปรุงสมรรถภาพการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครู

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษา สมรรถภาพการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครูทั่วประเทศ โดยแบ่งเป็นสมรรถภาพการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. สมรรถภาพในการปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าภาควิชาพลศึกษาและสันทนาการ
2. สมรรถภาพในการสอนวิชาพื้นฐาน วิชาเอก วิชาโท และการประเมินผล

ผล

3. สมรรถภาพในการจัดสถานที่ อุปกรณ์ และ เครื่องอำนวยความสะดวกทางพลศึกษา

4. สมรรถภาพในการจัดการแข่งขันกีฬาภายในและภายนอกวิทยาลัย

5. สมรรถภาพในการปฏิบัติหน้าที่พิเศษต่าง ๆ

6. สมรรถภาพค่านิยมคุณลักษณะ

7. สมรรถภาพค่านิยมมนุษยสัมพันธ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบสมรรถภาพการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครูที่เป็นอยู่ปัจจุบัน

2. เป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ผลิตอาจารย์พลศึกษา และผู้ใช้อาจารย์พลศึกษา ในการเสริมสร้างและพัฒนาปรับปรุง การปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครูให้มีสมรรถภาพมากยิ่งขึ้น

3. เป็นประโยชน์ในการค้นคว้าวิจัย สำหรับผู้ที่สนใจในโอกาสต่อไป

ขอตกลงเบื้องต้น

ผู้วิจัยถือว่าผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามของการวิจัยครั้งนี้ ให้คำตอบที่เชื่อถือได้และตรงกับความเป็นจริง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้บริหาร หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่บริหารและดำเนินกิจการของวิทยาลัยครูต่อไปนี้ อธิการวิทยาลัยครู รองอธิการฝ่ายบริหาร รองอธิการฝ่ายวิชาการ รองอธิการฝ่ายกิจการนักศึกษา และหัวหน้าคณะวิชาวิทยาศาสตร์

2. อาจารย์วิชาการทั่วไป หมายถึง อาจารย์ที่สังกัดภาควิชาต่าง ๆ

ในคณะวิชาวิทยาศาสตร์ของวิทยาลัยครู ได้แก่ ภาควิชาเกษตรศาสตร์ ภาควิชาคณิตศาสตร์ ภาควิชาคหกรรมศาสตร์ ภาควิชาเคมี ภาควิชาชีววิทยา ภาควิชาฟิสิกส์-และวิทยาศาสตร์ทั่วไป ภาควิชาทัศนศึกษาและอุตสาหกรรมศิลป์ และภาควิชาสุขศึกษา

3. อาจารย์พลศึกษา หมายถึง อาจารย์ที่สังกัดภาควิชาพลศึกษาและสันทนาการ คณะวิชาวิทยาศาสตร์ของวิทยาลัยครู

4. สมรรถภาพการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษา หมายถึง พฤติกรรมของอาจารย์พลศึกษาในด้านการสอน ชูรการ กิจกรรมนันทศึกษา กิจกรรมพิเศษต่าง ๆ บุคลิกภาพ และมนุษยสัมพันธ์

5. วิชาพื้นฐาน หมายถึง วิชาพลศึกษาซึ่ง เป็นวิชาบังคับและวิชาเลือกในกลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย ที่ระบุไว้ในหลักสูตรการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2519 ของสภาการฝึกหัดครู ให้นักศึกษาวิทยาลัยครูทุกคนทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงและระดับปริญญาตรี ต้อง เรียนและมีสิทธิเลือกเรียนเพิ่มเติม

6. วิชาเอก หมายถึง รายวิชาทุกวิชาที่หลักสูตรการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2519 ของสภาการฝึกหัดครู กำหนดให้นักศึกษาวิทยาลัยครูเรียนเป็นวิชาเอกพลศึกษา ทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงและระดับปริญญาตรี

7. วิชาโท หมายถึง รายวิชาทุกวิชาที่หลักสูตรการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2519 ของสภาการฝึกหัดครู กำหนดให้นักศึกษาวิทยาลัยครูเรียนเป็นวิชาโทพลศึกษา ทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงและระดับปริญญาตรี

8. บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมของบุคคลซึ่งแสดงให้ผู้อื่นเห็น
อยู่เสมอ

9. มนุษย์สัมพันธ์ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน